

De Castro: confesso che ho vissuto. Il dialogo con la Morte, beffata quand'era bambino. E i ricordi: tanti, 19 agosto 1997.

De Castro: "Ormai non c'era più niente in cui sperare". Le parole di chi visse quei giorni "dal di dentro". Il Trattato di pace, 15 settembre 1997.

"Una sensibilità tutta napoletana al servizio di una terra di confine". (Michele Esposito conclude il suo mandato quadriennale nella sede di Capodistria), 22 novembre 1997.

Le cicatrici sono incancellabili, ma non serviva riaprire le ferite, 19 settembre 1998.

Diego de Castro ricorda gli anni della Prima guerra mondiale, vissuta sul Carso e poi a Salvore, 4 novembre 1998.

Trieste era più importante di tutti i giochi di potere, 16 novembre 1998.

La capitale dei servizi segreti, 26 gennaio 1999.

Il "felix error" di un novantenne, 30 aprile 1999.

Era con noi, "i triestini di Roma", 19 settembre 1999.

Lingue parlate, e non dialetti, 7 dicembre 1999.

de Castro: Trieste guarda indietro, 2 gennaio 2001.

Quando sopra Trieste sventolavano sette bandiere, 7 gennaio 2001.

Ma Trieste deve pensare "in grande", 9 febbraio 2001.

Quella fu "pulizia" politico-economica, 10 aprile 2001.

Così non saremo città cardine, 18 maggio 2001.

Quaranta giorni di sangue a Trieste, 22 maggio 2001.

Il papa buono? Un vero mastino, 6 giugno 2001.

In viaggio con Fejtő e Serro per capire un "secolo folle", 23 novembre 2001.

Controcorrente nell'ex Jugoslavia, 20 gennaio 2002.

Nessun rimpianto, ma Umberto II si comportò bene, 9 maggio 2002.

Risiera la verità scritta sui muri, 18 agosto 2002.

Basovizza dove riposa la memoria, 18 agosto 2002.

De Castro: Strano il mondo visto dall'alto dei miei 95 anni, 16 ottobre 2002.

Cecovini: Questa è la vita di un Grande Vecchio, 22 novembre 2002.

TONE FERENC (1927-2003)

Dr. Tone Ferenc se je rodil 6. decembra 1927 v Veržeju.

Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju in študij nadaljeval na gimnaziji v Murski Soboti. Jeseni leta 1951 se je vpisal na študij zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer je leta 1956 diplomiral in se zaposlil kot arhivar v arhivu Muzeja narodne osvoboditve LRS v Ljubljani.

Leta 1965 je na filozofski fakulteti v Ljubljani zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom *Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941-1945*.

Od leta 1971 je bil ravnatelj Inštituta za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani in pod njegovim vodstvom se je izoblikovala dokončna podoba te znanstveno-raziskovalne ustanove. Na inštitutu (ta se je leta 1989 preimenoval v Inštitut za novejšo zgodovino) je bil zaposlen do upokojitve leta 1997. Njegov opus obsega več kot dvajset temeljnih znanstvenih monografij in čez 150 znanstvenih razprav.

Z delom po upokojitvi ni prenehal. Nasprotno, vsako leto, ki ga je prebil v pokoju, je izdal po eno samostojno znanstveno monografijo in ob tem še številne znanstvene razprave.

Zadnjo raziskavo, ki jo je pripravil za projekt "Pravni položaj slovenske manjšine v Italiji" (projekt trenutno še poteka na Znanstveno-raziskovalnem središču v Kopru), je zaključil nekaj dni pred smrtjo 26. oktobra 2003.

Večina njegovega raziskovalnega dela obravnava zgodovino slovenskega etničnega ozemlja v času 1941-1945, za kar je profesor Ferenc vse življenje zbiral gradivo v arhivih v Zagrebu, Beogradu, Varšavi, Moskvi, Berlinu, Potsdamu, Bonnu, Koblenzu, Münchnu, Rimu, Londonu, Washingtonu in drugod. Poleg velikega števila temeljnih monografij nam je zapustil zbirke dokumentov ter pregledov in napotil za delo v arhivih, ki jih bodo uporabljale mnoge generacije zgodovinarjev.

Primorci smo mu še posebej hvaležni za raziskave o zgodovini organizacije Tigr, o delovanju Komunistične partije na Primorskem in za vrsto temeljnih raziskav v zvezi s politiko italijanskega okupatorja v Ljubljanski pokrajini.

Profesorja Ferenca se posebej spominjamo tudi njegovi študentje, in sicer kot pedagoga in raziskovalca, ki je obdobja, ki jih je proučeval, obdelal z neverjetno

sistematičnostjo in natančnostjo, pa tudi kot človeka izrednega, nadpovprečnega spomina. Faktografski spomin in smisel za logično povezovanje dejstev sta profesorju omogočali neverjetno orientacijo pri zbiranju, urejanju, obvladovanju in kombiniranju podatkov, zaradi česar so njegova dela natančni, pregledni, sistematični priročniki.

Tudi kot mentor mladim raziskovalcem pri magistrskih in doktorskih je ostal v spominu, in sicer kot zgodovinar, ki je k mentorstvu pristopal z njemu lastno skrbnostjo in sistematičnostjo, s širokim znanjem pa je na sogovornika naredil nepozaben vtis. Študentje so zaradi tega svojega profesorja zelo spoštovali, marsikdo se ga je tudi zelo bal.

Naj ta spomin na profesorja Toneta Ferenca sklenem z njegovo mislijo, ki je bila zanj vodilo znanstvenega raziskovanja:

"Zgodovinar ni dušebrižnik, ni tožilec, ne odvetnik, temveč iskalec resnice, ki so ji podlaga zgodovinski viri ..."

Egon Pelikan

ANDREJ KOMAC (1970-2003)

Vsako življenje je dragoceno in vsaka smrt je težka izguba. Še toliko bolj, ko življenje tragično izgubi mlad človek v trenutku, ko je zaključil svoje dolgoletno šolanje in študij in ko so se mu odprla vrata v perspektivno akademsko in znanstveno kariero. To je tragična usoda, ki je doletela Andreja Komaca in globoko prizadela vse, ki smo ga poznali in ki nam je bil blizu zaradi svoje dobrovoljnosti, odprtosti, širine in vsega drugega, kar zaznamuje nekoga, da ga lahko označimo kot človeka pozitivne energije.

Andrej je umrl mlad, pa vendar dovolj star, da smo v njem lahko prepoznali zrelo in samozavestno osebnost ter vrhunsko usposobljenega strokovnjaka, specializiranega za zgodovino srednjega veka. Zanimanje in smisel za starejšo zgodovino je pokazal že v času svojega študija na Filozofski fakulteti v Ljubljani, ki ga je začel 1990 in zaključil julija 1996 z odlično diplomsko nalogo o nastanku koroških deželno knežjih ministerialov in o zametkih deželno-gospodarskega stanu ter si pridobil naziv univerzitetni diplomirani zgodovinar. Svoj študij in raziskave je nato nadaljeval v tujini, s čimer si ni pridobil samo dodatnih znanj, marveč si je, kar ni za mladega človeka, ki se je zapisal akademski karieri, nič manj pomembno, lahko pridobil dragocene mednarodne izkušnje in kontakte. Pot ga je v študijskem letu

